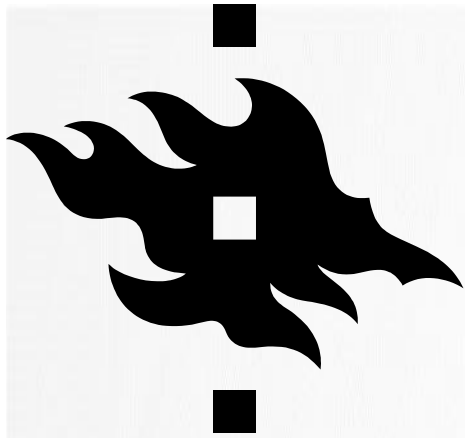
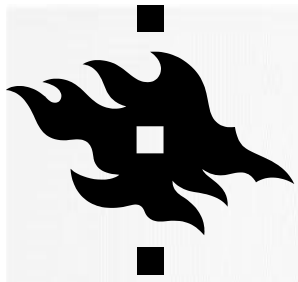

Opiskelutaidot syksy 2025

Tieteellisen tekstin lukeminen
22.9.2025

FM, väitöskirjatutkija Tuula Rantala
Helsingin yliopisto Avoin yliopisto

OPISKELUTAIDOT.FI

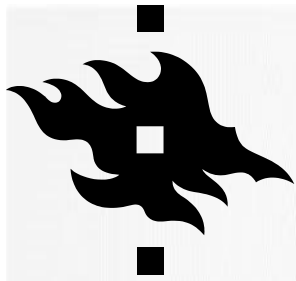
Miten tieteellinen teksti poikkeaa muista teksteistä?

Miten tutkimustuloksia kannattaa lukea?

Miten tieteellisten tekstien lukutaitoa voi kehittää?

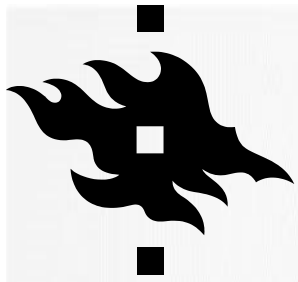
Kysymykset

TIETEELLINEN TEKSTI

- Tieteellinen kommunikaatio suurimmaksi osaksi teksteinä
 - Olennainen osa yliopisto-opiskelua
 - Tieteellinen teksti perustuu tieteelliseen tutkimukseen, tutkimusprosessin tulos
- Väittämät ja niiden perustelut – argumentointi ja viittaukset, tiedon rakentuminen
 - Selvyys, loogisuus
- Tiede avointa, tieteellinen keskustelu – erilaiset tulkinnat
- Kullakin tieteenalalla ominainen kieli, määritelmät, käsitteet, metodit ja teoriat
 - Teksti riippuu tiedon luonteesta (epistemologia)

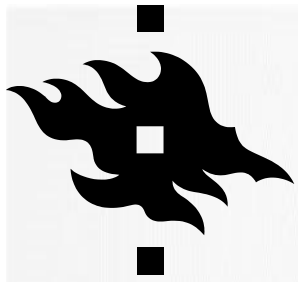

TIETEELLINEN TEKSTI

Käsitteet

- Tieteelliset käsitteet tarkempia kuin arkikielen käsitteet
 - Tieteelliset käsitteet yleensä tieteenalan johdanto-, perusteet tms. kirjallisuudessa
- <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Termipankki:Etusivu>

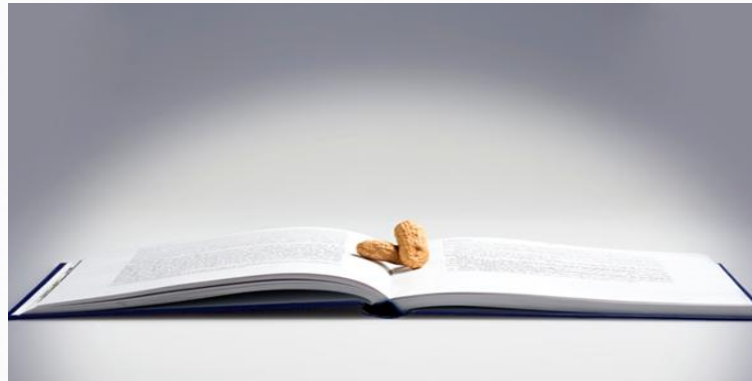

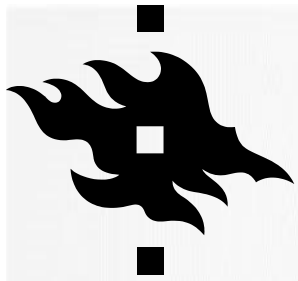

TIETEELLINEN TEKSTI

Teoriat

- Selittäminen ja soveltaminen
- ”Mikään ei toimi käytännössä niin hyvin kuin hyvä teoria”
 - Käsitteet ja teoriat

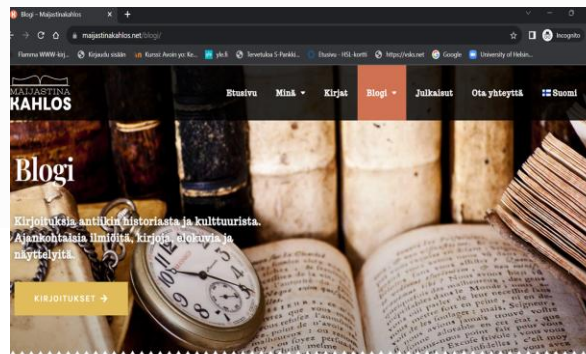
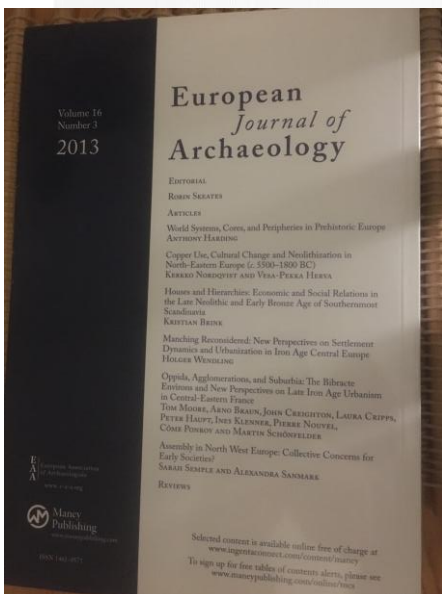

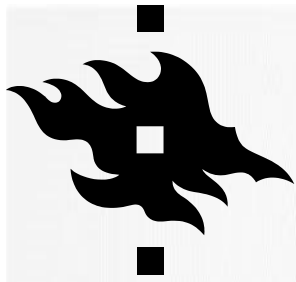

TIETEELLINEN TEKSTI

Erilaisia tieteellisiä tekstejä

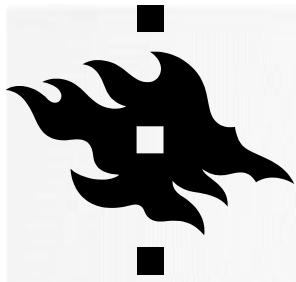
- Aloittelijoille tarkoitettu oppikirja eli Johdanto/Johdatus, perusteet jne.
- Tutkijakollegoille kirjoitettu raportti, tutkimuskatsaus, monografia, artikkeli, kirja-arvio tms.
 - vertaisarviointi (peer-review)
 - <https://jfp.csc.fi/jufoportaaali>
- Väitöskirjat tms.
- Blogit, populaarit tietokirjat tms.?

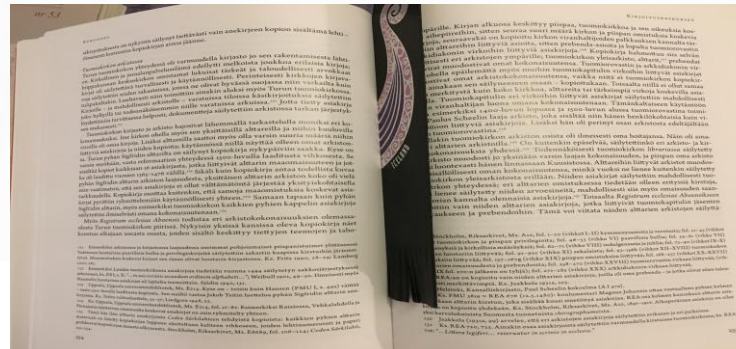
MITEN LUKEA TIETEELLISTÄ TEKSTIÄ?

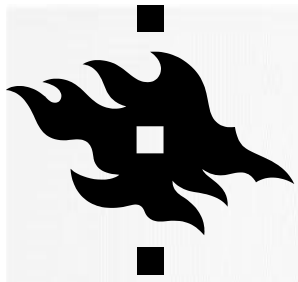
- Kurssisivut - oppimistavoitteet
 - Luennot, tuutori?
- Eri asia lukeeko tieteellistä tekstiä tenttiä, verkkotenttiä, esseetä, referaattia, oppimispäiväkirjaa tms. varten
 - Aloitus: aloittamisen vaikeus, kirjastot, tiedonhaku, lukusuunnitelma – ajan arviointi alussa vaikeaa: miten ja missä ajassa aiot lukea, viikoittainen ja päivittäinen lukuaikataulu
 - Keskittyminen

MITEN LUKEA TIETEELLISTÄ TEKSTIÄ?

- Perustaitoja: kyky lukea tekstiä, kuvaa, grafiikkaa ja näiden yhdistelmiä
- Tärkeää hahmottaa ja omaksua kokonaisuuksia ja keskeisiä asioita, löytää asioiden välisiä suhteita
- Lukijan aikaisemmat tiedot ja käsitykset aiheesta – odotukset tekstille?
- Tekstin avaamista, ymmärtämistä, tulkintaa, arviointia

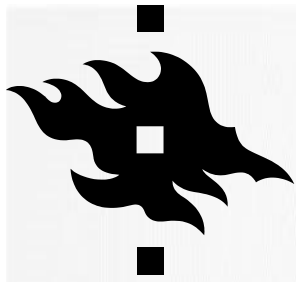

MITEN LUKEA TIEETEELLISTÄ TEKSTIÄ?

Lukemisen vaiheet:

1. Virittäydy, selaa ja silmäile
2. Lue, pohdi ja käsittele
3. Kertaa ja tarkenna

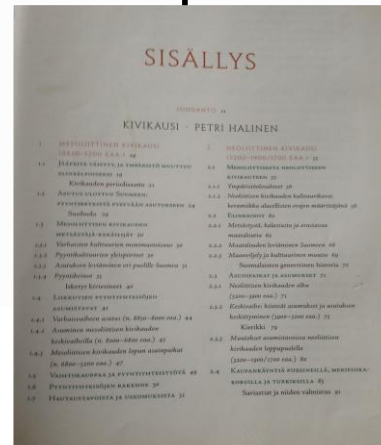
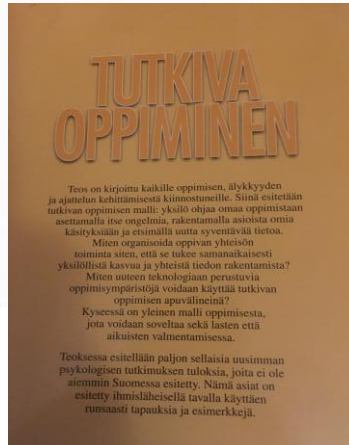
SQ3R –tekniikka (survey, question, read, retrieve, and review, vieraskieliset tekstit)

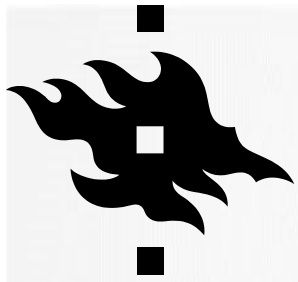

MITEN LUKEA TIEETEELLISTÄ TEKSTIÄ?

1. Virittäydy, selaa ja silmäile

- Takakannen esittelyteksti, sisällysluettelo, johdanto/esipuhe, hakemistot
 - ketä ja mitä varten teksti on kirjoitettu?
 - mihin tieteelliseen keskusteluun se osallistuu?
 - sisällysluettelon avulla saat nopeasti kokonaiskuvan

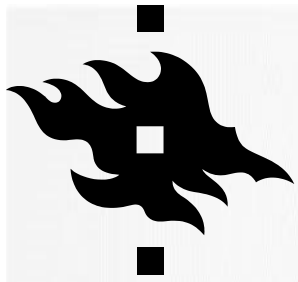

MITEN LUKEA TIEETEELLISTÄ TEKSTIÄ?

- Otsikot, mahdolliset kappaleiden johdannot ja tiivistelmät, kuvatekstit ja kaaviot/taulukot
- Hahmottele kokonaiskuvaa: keskeiset käsitteet ja asioiden väliset suhteet, teoriat, hypoteesit, tutkimusasetelma, tutkimuskysymykset, aineisto, analyysi, tulkinnot, merkitykset, johtopäätökset? Kvantitatiivinen vai kvalitatiivinen?
- Onko tutkimustulos kerrottu heti aluksi vai vasta lopussa?

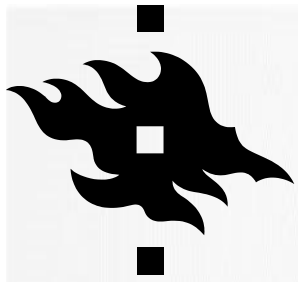

MITEN LUKEA TETEELLISTÄ TEKSTIÄ?

2. Lue, pohdi ja käsittele

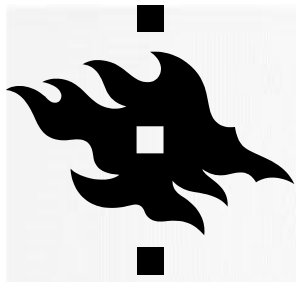
- Lue teksti ajatuksella: kokonaiskuvan hahmottaminen, laajoja kappaleita kerralla - tieto ymmärrettävässä muodossa
 - keskeiset käsitteet ja ydinasiat
 - omat muistiinpanot: esim. tiivistelmä (omin sanoin), käsitekartta (asioiden väliset suhteet)
 - miten kirjoittaja argumentoi eli perustelee väitteitään? Mihin ne perustuvat?
 - miten kirjoittaja puhuu, yleisesti passiivissa vai omakohtaisesti?

MITEN LUKEA TIEETEELLISTÄ TEKSTIÄ?

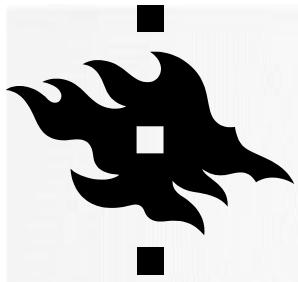
- Pyri ymmärtämään lukemaasi – asiat ja niiden suhteet
 - Tieteenalan tapa argumentoida
 - Aktiivinen ja **kriittinen** lukutapa

MITEN LUKEA TETEELLISTÄ TEKSTIÄ?

- Ymmärtäminen ja omaksuminen – omin sanoin, ei ulkoa oppimista eikä plagiointia
 - Yhdistele uutta tietoa aiempaan tietoon: uusien tai epäselvien asioiden ja käsitteiden selvittäminen – ennakkokäsitysten muuttaminen vaikeaa
 - Pohdi miten eri tutkijat tulkitsevat samoja aiheita
 - Mieti esimerkkejä ja tiedon käyttömahdollisuuksia
 - Lähdetiedot talteen!

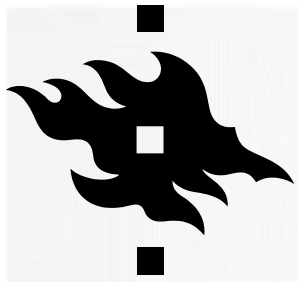

MITEN LUKEA TIEETEELLISTÄ TEKSTIÄ?

3. Kertaus ja tarkennus

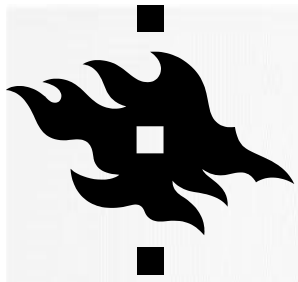
- Kertaa sisällysluettelon, muistiinpanojen, käsitekartan tms. avulla
 - Asian ”opettaminen” toiselle tai itselle – omin sanoin
- Keskustele tekstin teemoista - keskustelu muiden kanssa suhteuttaa tietoa, motivoi ja auttaa muistamista - lukupiiri
 - Hankalat kohdat, lisätietoa?

LUKUTAIDON KEHITTÄMINEN

- Lukutaito kehittyy tekemällä eli lukemalla tieteellisiä tekstejä
- Kyky hankkia, arvioida ja käyttää tietoa – ajattelun kehittäminen
 - Itsesäätelyn kehittäminen

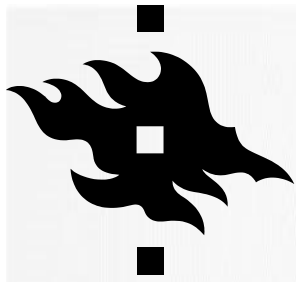

LUKUTAIDON KEHITTÄMINEN

Itsesäätely

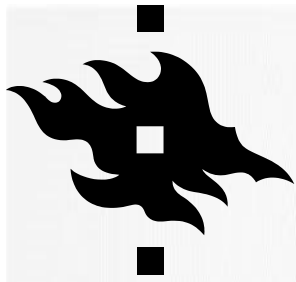
- osaa asettaa tavoitteita, ajan hallinta
- oman oppimisen arviointi (reflektointi), itsensä palkitseminen - sisäinen motivaatio, motivaatio ja tavoitteet
- tiedon muokkaus omia tarpeita varten ja tiedon omakohtainen merkitys, soveltaminen
- luottamus omaan osaamiseen ja suoriutumiseen sekä tavoitteiden saavuttamiseen

LUKUTAIDON KEHITTÄMINEN

- oman oppimisen kehittäminen, tiedon laajentaminen ja syventäminen
- opiskelustrategiat ja niiden muuttaminen tarvittaessa - lukusuunnitelman korjaaminen
- oman oppimistavan ja –strategian oppii tunnistamaan ajan kanssa

LÄHTEITÄ JA KIRJALLISUUTTA

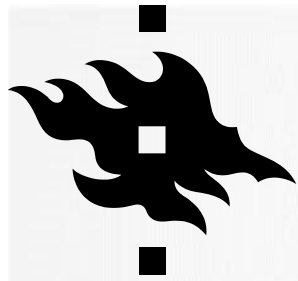
opiskelutaidot.fi

Tuomi, J. 2007. Tutki ja lue: johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen

Hurtig, J., Laitinen, M. ja Uljas-Rautio, K. (toim.) 2010. Ajattele itse!:
tutkimuksellisen lukutaidon perusteet

Kniivilä, S., Lindblom-Ylänne, S. & Mäntynen, A. 2017. Tiede ja teksti:
tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen. 3. uudistettu painos

Vilka, H. 2020. Akateemisen lukemisen ja kirjoittamisen opas

HELSINGIN YLIOPISTON AVOIN YLIOPISTO

Kiitos!

helsinki.fi/avoin

facebook.com/HYAvoin
instagram.com/hyavoin/

Kuvat: Helsingin yliopisto (Uni Material Bank), Tuula Rantala, Tieteen termipankki -logo